

Abt Gerardus wordt begraven tussen medebroeders. (foto John Schouten)

Laatste der kloosterbroeders

Abt Gerardus droeg, op één na, al zijn medebroeders ten grave. Nu ligt hij in hun rij. Afscheid van een mens en een klooster.

DOOR TOM TACKEN

Hartje zomer 1994 duwt abt Gerardus Hopstaken tegen het hekje van het kerkhof achter zijn abdij, Mariënkroon in Nieuwkuijk. Het piept van de roest. Fluisterend vertelt hij hier vaak te komen. Om te mediteren en te praten met zijn gestorven medebroeders: "Als ik hun namen lees op de graven, zie ik hun gezichten weer voor me."

Dinsdag 2 februari 2016 miezert het. Boven het vers gedolven graf van abt Gerardus Hopstaken dromt een menigte onder paraplu's samen. De wijwaterkwast van de priester voegt nog wat druppels toe aan wat al van boven komt. Het touw waarmee de kist in de aarde zal worden gezonken ligt op een berg zwart zand, dat daarna op Gerardus zal neervallen. De abt ligt gewoon in het rijtje, tussen de kiezelstenen kruisen van pater Hubertus en pater Antonius in.

Het afscheid van een mens valt zo goed als samen met dat van een heel klooster. Eén cisterciënzer pater van Mariënkroon is nog in leven. Jacobus is zijn naam. Hij is van hetzelfde jaar als Gerardus, 1930. Maar Gerardus stierf in zijn abdij, waar Jacobus sinds jaar en dag in een verzorgingstehuis woont.

Vaak genoeg heeft Gerardus aan verslaggevers verteld wat het met hem deed om steeds weer een medebroeder ten grave te moeten dragen. Soms toonde hij zich gelaten. "We moeten Gods water over Gods akker laten vloeien", zei hij in 1991. Soms weemoedig. "Om iets te zien wegglijden, waaraan je zelf zo veel jaren hebt meegebouwd, dat gaat me zeer aan het hart", zei hij in 2007.

In 2002 nam abt Gerardus het drastische besluit afstand van zijn klooster te doen. Voor een symbolisch bedrag legde hij het in handen van Focolare, een oecumenische lekenbeweging van katholieke snit. De laatste broeders werden zo gasten in hun eigen abdij.

Toen Gerardus in 1950 intrad, waren ze nog met z'n tachtigen. De oudste moest nog 60 worden. Hij werd in 1991 gekozen tot abt van nog maar 28 mannen.

Onverbiddelijk ging het verval door.

Abt Gerardus was gedoemd het licht uit te doen, ook in familiekring. Kort na elkaar stierven zijn zus Jo en zijn broer Leo. Verslagen bleef 'Jan' achter. Dat was de naam van het ventje uit Den Bosch dat lang geleden bij de paters van Mariënkroon aanklopte. Hij zou er nooit meer weggaan.

Gerardus smeedde als abt een band tussen de buitenwereld en zijn klooster
Mariënkroon

Eenmaal klaar met zijn opleiding klassieke talen was het seminarie van de abdij al ter ziele: te weinig aanwas van priesterstudenten. 25 jaar lang stond Gerardus als docent klassieke talen op het Dr. Mollercollege in Waalwijk voor de klas.

Een aimabel man, geen scherpslijper. Gerardus wist zich thuis in de vernieuwde kerk van paus Johannes XXIII en bisschop Willem Bekkers, ook al werd het daar leger en leger. Hij smeedde als abt een band tussen de buitenwereld en zijn klooster. Nog altijd heeft Gered Gereedschap zijn werkplaats in de 'Mariapoli', zoals Mariënkroon bij Focolare is gaan heten. En ook de heemkundigen van Onsenoort hebben er hun thuisbasis gehouden. Stichting Abdij Mariënkroon blijft waken over die nalatenschap van de paters, beloofde vicevoorzitter Peter van Drunen tijdens de uitvaart van Gerardus, de voorzitter.

Zo lieten zijn neven en nichten ook weten 'ome Jan' nooit te zullen vergeten, al was het maar om zijn hilarische sinterklaasgedichten die vol doordenkertjes zaten.

Als de roomse hoogwaardigheidsbekleders het kerkhof de rug toe hebben gekeerd, houdt de familie halt. Nog één lied in de regen voor ome Jan: 'Show me the way to go home'.

Eeuwenlange geschiedenis cisterciënzers:

De geschiedenis van de cisterciënzers voert terug tot 1098. Vijf eeuwen later valt de orde in twee delen uiteen. Die van de Strikte Observantie trekken zich als trappisten, biddend en arbeidend, achter de kloostermuren terug. Die van de Gewone Observatie richten de blik naar buiten.

Lang is Mariënkroon, in 1904 gesticht door Franse paters op de vlucht voor de republiek, hun enige abdij in Nederland.

Trappisten hebben nog altijd enige aanwas. Zo telt Koningshoeven, bij Berkel-Enschot negentien monniken, van wie de jongste 40 jaar is.